

București, septembrie 2021

document de poziție

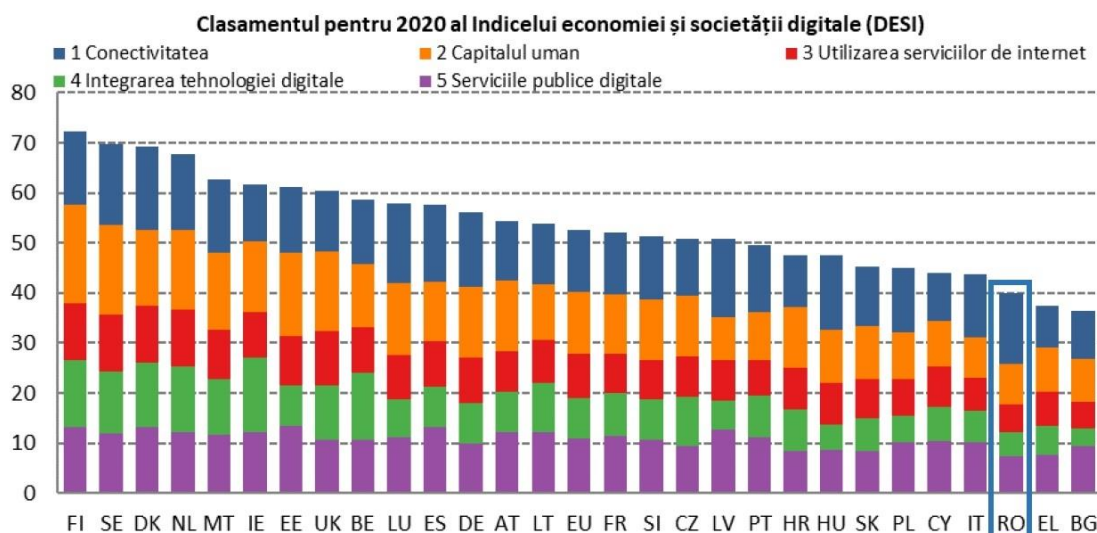


TRANSFORMAREA DIGITALĂ
la nivelul
ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE

INTRODUCERE

Orașele și regiunile din întreaga lume apelează la inovațiile tehnologice pentru a gestiona provocările datorate urbanizării și pentru a ține pasul cu evoluția economică și socială. Multe orașe au început deja propriile călătorii de transformare digitală, pe măsură ce înțeleg potențialul vast și varietatea de oportunități create de tehnologiile digitale, în special în scopul facilitării interacțiunii dintre oameni, instituții și evenimente.

Indicele Economiei și Societății Digitale (DESI) evaluează, începând cu 2014, performanța digitală a Uniunii și a statelor membre prin raportare la cinci componente cheie – conectivitate, capital uman, utilizarea internetului, integrarea tehnologiei digitale și servicii publice digitale. **Conform celor mai recente statistici DESI, publicate în anul 2020, România se află pe locul 26 din 28.**



Prin raportare la rezultatele slabe în ceea ce privește componentele DESI, analiza care a stat la baza elaborării Recomandărilor Specifice de Țară relevă faptul că infrastructura digitală inegală și competențele digitale insuficiente au subminat capacitatea României de a răspunde la una dintre provocările majore în contextul pandemiei de COVID-19, respectiv trecerea la învățământul la distanță, care a rezultat într-o serie de probleme pentru instituțiile de învățământ per ansamblu și pentru fiecare participant la actul educațional – cadre didactice și elevi, în special elevii defavorizați.¹ Sustenabilitatea oricărui proces de transformare digitală la nivel național trebuie să implice o sinergie între eforturile de digitalizare la nivel central și local, în vederea adresării unor provocări și oportunități comune. În acest context, definirea unei

¹ RECOMANDAREA CONSILIULUI din 20 iulie 2020 privind Programul național de reformă al României pentru 2020 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de convergență al României pentru 2020, https://www.mae.ro/sites/default/files/file/anul_2020/pdf_2020/2020.11.04_rst_2020_ro_joue.pdf

strategii de digitalizare care să corespundă nevoilor administrației publice locale, orașelor și locuitorilor acestora, este un prim pas esențial către modernizare și progres. Aceasta trebuie să asigure premisele implementării unei viziuni holistice, pe termen lung, urmărind **un set de priorități și principii specifice** transformării digitale.

Prezentul document de poziție își propune să ofere soluții pentru a răspunde provocărilor identificate atât în (i) raportul DESI privind România din 2020, cât și în (ii) Recomandările Specifice de Țară, avansate României în contextul Semestrului European.²³ În acest sens, propunerile formulate sunt construite prin raportare la prioritățile și principiile necesare atingerii următoarelor obiective:

- **Administrații publice locale moderne**
- **Infrastructură durabilă.**
- **Conectivitate rapidă și accesibilă**
- **Educație și competențe digitale pentru toți**

Pentru implementarea priorităților identificate în legătură cu obiectivele menționate anterior, precum și depășirea provocărilor existente aferente fiecărui domeniu, vom recomanda folosirea unui set de principii particulare. În egală măsură, un principiu comun și de bază oricărei strategii de transformare digitală este acela potrivit căruia **procesul de transformare digitală trebuie să fie orientat pe cetățean și nevoile sale**. Astfel, considerăm că administrațiile publice trebuie să înceapă procesul definirii strategiei de digitalizare urmărind să răspundă la cel puțin trei întrebări esențiale:

- Care sunt serviciile publice care necesită îmbunătățire (e.g., transport, educație publică, gestionarea deșeurilor și a utilităților publice, precum alimentarea cu energie, apă, iluminat public)? Cum poate administrația publică să își servească mai bine cetățenii?
- Care este gradul de informare a cetățenilor cu privire la activitatea administrației publice, precum și la programele și serviciile oferite de aceasta? Cum poate digitalizarea să contribuie la creșterea nivelului de participare și implicare a cetățenilor în viața orașului?
- Cum poate digitalizarea să contribuie la (i) economisirea de resurse și (ii) la crearea unor noi surse de venit? Cum poate administrația să faciliteze noi oportunități economice pentru cetățeni și companii?

² Raportul DESI pentru România (2020) – <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi-romania>

³ RECOMANDARE A CONSILIULUI privind Programul național de reformă al României pentru 2020 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de convergență al României pentru 2020 (mai 2020), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0523&from=EN>

1. ADMINISTRAȚII PUBLICE LOCALE MODERNE

În ceea ce privește componenta digitală a Raportului de Țară din anul 2020, se evidențiază faptul că pandemia de COVID-19 a reprezentat un catalizator pentru investiții într-o serie de domenii critice, printre care și serviciile digitale. Recomandarea principală vizează **imperativul modernizării și asigurării interoperabilității tuturor serviciilor publice digitale** care generează schimburi de informații, inclusiv în domeniul social, al educației și al sănătății.





Totodată, raportul DESI din 2020 indică faptul că **România are cea mai slabă performanță în ceea ce privește serviciile publice digitale**, situație care s-a menținut în ultimii trei ani.⁴ Una dintre recomandările aceluiași raport în direcția îmbunătățirii este implementarea unei politici de e-guvernare care să simplifice și să eficientizeze interacțiunea cetățenilor cu autoritățile publice – *mai ușor, mai rapid și la costuri mai mici*.

Cu toate acestea, creșterea gradului de interconectare a sistemelor și echipamentelor va genera noi provocări pentru autoritățile locale, precum:

- Abordarea insulară în ceea ce privește colectarea și administrarea datelor;
- Lipsa unui consens între actorii din sectorul public și privat în scopul de a deservi cel mai bine comunitatea;
- Vulnerabilități sporite ale datelor și ale problemelor de securitate, respectând în același timp politicile de confidențialitate;
- Lipsa automatizării extragerii de informații și a acțiunilor rezultate pentru a reduce supraîncărcarea datelor.

Indicatori privind digitalizarea administrației publice

Procentul persoanelor care utilizează internetul pentru

		România	media UE28
Interacțiunea cu autoritățile publice		+3% ↑ 12%	55%
Obținerea de informații		+2% ↑ 9%	44%
Descărcarea unor formulare standard		+1% ↑ 6%	33%
Transmiterea unor documente/formulare		+2% ↑ 6%	38%

*Comparație cu datele Eurostat pentru anul 2018

Sursa: EUROSTAT (2019)

⁴ Comisia Europeană, *Raportul de Țară DESI 2020 – România*, https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=66955

Priorități:

- 1. Digitalizarea interacțiunii administrației publice locale cu cetățenii:** digitalizarea serviciilor publice locale pornind de la nevoile cetățenilor. Devine din ce în ce mai necesară implementarea cât mai rapidă, la nivelul administrațiilor locale, a procedurilor și infrastructurii necesare pentru utilizarea instrumentelor digitale în desfășurarea proceselor administrative care nu necesită interacțiunea fizică a cetățeanului cu funcționarul public, spre exemplu în ceea ce privește depunerea cererilor și documentelor aferente până la finalizarea solicitării în cauză, plata taxelor administrative sau eliberarea documentelor de către autoritate (e.g., avize, autorizații, certificate). Materializarea acestor propuneri ar presupune, în principiu, creșterea capacității serverelor (după caz), dezvoltarea programelor informatice de evidență și monitorizare electronică a cererilor, inclusiv arhivarea acestora în format electronic, precum și optimizarea website-urilor existente la nivelul unităților administrativ-teritoriale;
- 2. Digitalizarea funcționării interne a autorităților publice:** Procesele existente în cadrul autorităților trebuie optimizate și simplificate pentru a facilita utilizarea cât mai eficientă a tehnologiilor digitale. De asemenea, acestea trebuie dotate cu sisteme care să permită managementul diverselor documente și procese de validare, eficientizarea și automatizarea fluxurilor interne, luarea de decizii pe baza datelor;
- 3. Digitalizarea operațiunilor legate de servicii publice locale oferite cetățenilor,** cum ar fi colectarea gunoaielor și a deșeurilor, iluminatul inteligent sau parcarea inteligentă, dezvoltarea școlilor digitale, în care sunt implementate soluții tehnologice pentru reducerea consumului de energie, dar și cele mai moderne tehnologii și softuri folosite în educație, precum și programe de educare a copiilor privind implicarea cetățenească și democrația participativă, finanțate din bugetul local – e.g. implementarea conceptul „**smart village**” ca soluție de digitalizare a serviciilor publice și de dezvoltare a satului românesc;
- 4. Transparența și accesul facil la informații de interes public, în format digital:** facilitarea accesului cetățenilor la informații de interes public prin intermediul mijloacelor electronice reprezintă o obligație în direcția respectării prevederilor legale în vigoare și a standardelor minime de transparență în relația dintre stat și cetățean, , scutind astfel atât autoritatea, cât și cetățenii de eforturi suplimentare în ceea ce privește căutarea și punerea la dispoziția cetățenilor a informațiilor de interes public;
- 5. Stabilirea unui set de principii și reguli cu privire la identificarea electronică a cetățenilor,** care să fie aliniate cu principiile și cerințele tehnice stabilite de Regulamentul 910/2014 (EIDAS) și cu Regulamentele de punere în aplicare (cum este, de exemplu, Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2015/1502). În acest fel, se va crea contextul favorabil pentru utilizarea unor soluții de identificare electronică ce

permit cetățeanului să se înroleze o dată și apoi să poată accesa toate serviciile publice disponibile online la nivelul administrației locale. Astfel, cetățenii nu ar mai fi nevoiți să aibă atâtea mijloace de identificare electronică, câte servicii publice online există.

Pentru implementarea priorităților menționate mai sus într-o manieră sustenabilă, eficientă și durabilă, recomandăm ca eforturile de digitalizare să aibă în vedere următoarele **principii**:

- 1. Cloud first:** serviciile oferite de autoritățile publice locale să fie operate pe baza unui serviciu de tip cloud. Aplicarea unei „politici cloud first”, pentru a opta cu prioritate pentru utilizarea cloud-ului când se implementează noi aplicații și servicii;
- 2. Interoperabilitate:** asigurarea interoperabilității tuturor sistemelor din administrația publică locală, partajarea de date între sisteme și furnizarea de platforme puternice și utile;
- 3. Automatizarea și inteligența artificială (IA):** folosirea tehnologiilor de automatizare și a celor bazate pe IA de către administrația publică locală prezintă un potențial major de eficientizare a proceselor interne, pentru a crește productivitatea și calitatea serviciilor publice oferite și pentru a reduce costurile de operare;
- 4. Utilizarea unui singur mijloc de identificare electronică** pentru accesarea oricăror servicii publice online indiferent de autoritatea locală sau centrală care pune la dispoziție aceste servicii;
- 5. Securitate cibernetică și protecția datelor:** noile servicii pentru cetățeni trebuie să fie accesibile 24x7 pe dispozitivele web și mobile și să fie sigure pentru utilizator. Volumele mari de date trebuie să fie introduse, analizate, comprimate și stocate, urmând procedurile de guvernare a datelor, reglementările privind confidențialitatea și securitatea datelor.

2. INFRASTRUCTURĂ DURABILĂ. CONECTIVITATE RAPIDĂ ȘI ACCESIBILĂ

În ceea ce privește conectivitatea, DESI plasează România pe locul 11, cu un scor de 56,2 comparativ cu media de 50,1 la nivel european. În termeni calitativi, analiza notează că România și-a îmbunătățit rezultatele în ceea ce privește acoperirea, dar **a stagnat în ceea ce privește utilizarea** – în mod concret, acoperirea de bandă largă de mare viteză a crescut până la 82%, dar se situează încă sub media UE de 86%, pe când utilizarea benzii largi a stagnat la 66% dintre gospodăriile pentru al treilea an consecutiv și se situează cu mult sub media UE de 78%.

Priorități:

1. Accelerarea lansării rețelelor 5G în condiții de conformare cu reglementările de securitate:

- Dezvoltarea directă a rețelelor de comunicații de foarte mare capacitate pentru asigurarea acoperirii cu rețele 5G a cel puțin 95% din gospodăriile din România, incluzând operatorii socio-economici precum școli, universități, centre de cercetare, hub-uri de transport (e.g., gări, aeroporturi, porturi), spitale, administrații publice și întreprinderi care se bazează pe tehnologii digitale precum și în toate căile majore de transport terestru (e.g., autostrăzi, drumuri expres, căi ferate);
- Asigurarea unei scheme de subvenționare a utilizării serviciilor de comunicații prin alocarea de vouchere pentru beneficiari de tipul: unități din sistemul public de educație, sănătate, administrație publică, IMM-uri, parcuri industriale, centre de afaceri, alți beneficiari care pot utiliza servicii de comunicații în desfășurarea activităților proprii, inclusiv persoane fizice (similar cu inițiativele altor state UE). Schemele de vouchere pot fi acordate pentru următoarele activități: achiziționarea de servicii de voce și date, achiziționarea de echipamente terminale, dezvoltarea de platforme digitale, servicii de cloud, Internet of Things (IoT), securitate cibernetică;
- Asigurarea securității tehnologiilor, echipamentelor și programelor software ale rețelei 5G pentru componentele cu nivelul cel mai mare de vulnerabilitate și riscuri (echipamentele aferente camerei de date a site-urilor).

2. Consolidarea acoperirii la nivel național cu rețele 4G: acoperirea a 95% din populația României cu rețele de foarte mare capacitate, inclusiv acoperirea următoarelor tipuri de obiective:

- Zone importante din mediul rural neacoperite cu 4G;
- Rute ale autostrăzilor, drumurilor expres și căilor ferate;
- Aeroporturi de interes local și porturi fluviale.

3. Includerea infrastructurii de comunicații în proiecte de modernizare a drumurilor județene, coordonate de consiliile județene, și în proiectele de **modernizare urbană**, derulate de autoritățile locale prin (i) construcția infrastructurii pentru rețelele de comunicații electronice și (ii) construcția de spații tehnice pentru aceste rețele;

4. Facilitarea dezvoltării infrastructurii de telecomunicații, inclusiv migrarea în subteran a elementelor sale:

- Îmbunătățirea calității și securității serviciilor de comunicații;
- Accelerarea digitalizării prin dezvoltarea de infrastructuri care conțin trasee sistematizate pentru rețele 5G și narrowband (e.g., în transporturi permite optimizarea costurilor, creșterea productivității și siguranței, reducerea emisiilor

de gaze cu efect de seră; în utilitățile de apă și apă uzată permite eficientizarea funcționării și întreținerii, reduce poluarea și protejează sănătatea și bunăstarea cetățenilor prin accesul la servicii de înaltă calitate; în distribuția combustibililor de tranziție și a infrastructurii de energie termică urbană contribuie la creșterea eficienței și a performanțelor operaționale);

- Asigurarea finanțării în contextul eșecului migrării subterane a elementelor aeriene de infrastructură de telecomunicații în mediul urban.

5. Dezvoltarea infrastructurii de rețea necesară pentru implementarea eficientă a soluțiilor „smart city” la nivelul administrațiilor publice, și a unităților sociale (e.g., școli, spitale), precum:

- Soluții pentru securitatea cetățenilor – e.g., sisteme inteligente de supraveghere, aplicații de alertă a pericolelor;
- Soluții de mobilitate și transport – e.g., aplicații de car/bike sharing, aplicații pentru plata transportului în comun, aplicații de optimizare traseu pentru cetățeni;
- Energie și utilități – e.g., aplicații/senzori pentru urmărirea consumului de energie, gaze naturale, apă, senzori de detectare a inundațiilor, scăpărilor de gaz;
- Îmbunătățirea calității vieții cetățenilor – e.g., gestionarea inteligentă a deșeurilor, sisteme inteligente de iluminat, aplicații care să faciliteze comunicarea între cetățeni și administrațiile publice.

Pentru a putea utiliza întreaga paletă de soluții pe care tehnologia le pune la dispoziția administrației publice în prezent, dar și în viitor, este necesară pregătirea infrastructurii de susținere, având la bază următoarele principii:

Principii:

- 1. Construirea de noi rețele de comunicații și creșterea capacității infrastructurii rețelelor existente (broadband și narrowband);**
- 2. Orașele inteligente se dezvoltă pe rețele de telecomunicații dedicate noilor soluții tehnologice;**
- 3. Abordarea integrată a soluțiilor smart pentru administrare eficientă:** senzori, conectivitate IoT, sisteme inteligente de gestionare (e.g., sisteme inteligente de gestionare a deșeurilor; sisteme inteligente de control al traficului; senzori inteligenți pentru calitatea aerului; iluminat stradal inteligent, distribuția energiei și contorizare inteligentă), Wi-Fi public și supraveghere video inteligentă;
- 4. Securitatea cibernetică și analiza big data** pentru a asigura siguranța și protecția infrastructurii și a cetățenilor.

3. EDUCAȚIE ȘI COMPETENȚE DIGITALE PENTRU TOȚI

Drumul către o guvernare digitală (la nivel local, central și național) implică dezvoltarea și susținerea competențelor și a abilităților digitale (atât de bază, cât și de specialitate), inclusiv prin programe de calificare și recalificare, acestea fiind un element esențial pentru asigurarea competitivității României și redresării economice. În ceea ce privește dimensiunea capitalului uman, conform indicelui DESI, România ocupă penultimul loc, cu doar 31% din populație cu abilități digitale de bază, față de media UE de 58%.

Priorități:

- 1. Deservirea unităților școlare cu dotările tehnice hard și soft necesare valorificării potențialului digital în actul educațional**, în perspectiva adoptării unui model de învățământ hibrid (blended learning) care îmbină metodele tradiționale de predare/învățare cu instrumente și resurse digitale. Pe lângă creșterea rezilienței sistemului de educație la situații de criză, modelul învățământului hibrid vine în sprijinul modernizării, flexibilizării și democratizării procesului educațional, având în centru specificul nevoilor de învățare ale comunităților locale.⁵
- 2. Susținerea modelelor de școli-pilot digitale la nivelul fiecărei administrații publice** și demararea de proiecte specifice de implementare la nivel local a conceptelor de digitalizare a educației publice în școli, prin infrastructură dedicată, fie că vorbim de programe precum «Smart City» sau «Smart Village»;
- 3. Dezvoltarea și implementarea unor programe, în cadrul școlilor, pentru dezvoltarea competențelor digitale pentru populația de vârstă școlară**, susținute și din bugetul local;
- 4. Competențe digitale pentru funcționarii publici din administrația locală.** Profesionalizarea și formarea competențelor digitale în rândul funcționarilor publici este o condiție pentru ca aceștia să poată integra noile tehnologii drept un instrument pentru optimizarea și eficientizarea activității aparatului administrativ. Stimularea inovației în sectorul public va rezulta atât în îmbunătățirea calității serviciilor publice, cât și a relației stat-cetățean facilitând astfel dezvoltarea și implementarea unor politici centrate pe nevoile cetățeanului;

⁵ AmCham România, *Educația, un drept fundamental și o prioritate strategică: Adoptarea modelului educației hibride în contextul Strategiei privind digitalizarea educației din România 2021-2027* (București, martie 2021), <https://www.amcham.ro/download?file=committeePaper/uQUVP0w.pdf&filename=Document%20de%20poziție%20privind%20invatamantul%20hibrid.pdf>

5. Maximizarea oportunităților de finanțare prin PNRR și prin programele operaționale 2021-2027 pentru dezvoltarea competențelor digitale ca urmare a modernizării sistemului de învățământ și a creșterii performanțelor în cadrul procesului de predare-învățare cu ajutorul noilor tehnologii. A priori, prioritățile de reformă și investiții care vizează dezvoltarea competențelor digitale sunt:

- investițiile în infrastructura școlară – clădiri conectate la internet, laboratoare școlare, tablete școlare pentru acces la resurse educaționale în comunitate, dotarea cu infrastructură hardware și software;
- investițiile în formarea profesională a cadrelor didactice și a personalului didactic și nedidactic auxiliar pentru implementarea, consolidarea și asigurarea mentenanței acestor infrastructuri.

Pentru asigurarea unei bune înțelegeri a priorităților și pentru atingerea unui consens privind prioritizarea și modalitatea de implementare a celor stipulate în paragrafele de mai sus, propunem aderarea la următoarele principii care, odată adoptate și puse în practică, în timp, vor crește gradul de competențe digitale și accesul neîngrădit la serviciul public de educație în România:

Principii:

- 1. Stabilirea unui standard unitar și transparent la nivel național pentru alocarea investițiilor în digitalizare.** Acest standard poate să țină cont de particularitățile/caracteristicile zonale ale fiecărei unități școlare în parte și are ca scop îmbunătățirea timpilor de livrare și de acces la componentele tehnice hardware și software care vor compune infrastructura de digitalizare în educație. Rolul acestui standard este și să țină cont de gradul de uzură a echipamentelor tehnice, precum și de actualizarea permanentă a programelor software și a cunoștințelor profesionale necesare întreținerii unei infrastructuri viabile. Acest standard de referință poate fi ajustat periodic și poate constitui baza pentru investiții în educație finanțate prin PNRR și prin programele operaționale 2021-2027.
- 2. Implementarea Modelului de Școală Digitală** – ca principiu de implementare la nivelul tuturor unităților de învățământ, principiu ce deservește neîngrădit, atât metodele clasice de predare la clasă, cu asigurarea prezenței fizice a învățătorilor, profesorilor și elevilor, cât și predarea/învățarea de la distanță, prin acces la resurse educaționale deschise sau proprietare, de tipul competențelor soft și hard (tablete educaționale) specifice fiecărei unități școlare – principiu pentru asigurarea unui proces de predare-învățare coerent, aliniat cu Agenda pentru Educație Digitală a Uniunii Europene și cu formatele de învățământ hibrid din celelalte State Membre. La încorporarea acestui principiu, se pot alătura eforturilor de implementare toți partenerii sociali, atât reprezentanți ai mediului public, din cadrul Ministerului de resort, a

Inspectoratelor școlare, asociațiilor de profesori și de părinți, cât și reprezentanți ai mediului privat, mai ales cei care constituie baza antreprenorială din fiecare județ al țării. Recomandăm de asemenea dezvoltarea modelelor de școală digitală în corelație cu dezvoltarea serviciilor publice digitale din cadrul programelor de tip «Smart City» sau «Smart Village».

- 3. Educație Remedială prin Tehnologie** accesibilă tuturor elevilor și profesorilor – pentru recuperarea decalajelor mai ales în mediul rural. Investițiile în dezvoltarea proiectelor care țin de crearea de resurse educaționale deschise creează în acest moment premise pozitive pentru reducerea inechităților din sistem și un plus de accesibilitate mai ales pentru elevii din comunitățile vulnerabile. Stabilirea de programe pilot pe bază de voluntariat și monitorizarea rezultatelor acestora pentru a demonstra utilitatea principiului, este deosebit de necesară și are caracter de urgență în perioada imediat următoare.
- 4. Cartografierea transparentă lunară a necesarului de dotări tehnice** pentru digitalizarea sistemului de educație - prin colectarea de date și monitorizarea resurselor necesare la nivelul fiecărei unități de învățământ din țară. Corelarea resurselor necesare cu domeniul de activitate al companiilor naționale și multinaționale, precum și al IMM-urilor care își desfășoară activitatea în regiunea/județul respectiv – pentru o mai bună repartiție a elevilor/viitorilor studenți în stagiile de practică și de formare la nivel local și regional în firmele și companiile care sunt active și oferă oportunități de formare și angajare – și pentru consolidarea necesarului de forță de muncă competentă și calificată, în raport cu cerințele dinamice ale pieței muncii.
- 5. Programe de conștientizare la nivelul funcționarilor publici din Ministerul Educației și al Inspectoratelor școlare** cu privire la soluțiile de infrastructură digitală existente în prezent pentru mediul școlar, atât de natură hardware, cât și software, pentru creșterea competențelor digitale.
Sensibilizarea partenerilor educaționali cu privire la beneficiile modelului hibrid de învățământ, prin publicarea de studii de caz și interviuri cu profesori și elevi care au o rată de adopție crescută a acestui model hibrid de predare/învățare și rezultate care să ateste creșterea utilizării competențelor digitale atât la nivelul corpului profesoral, cât și la nivelul populației școlare din România, prin promovarea și implementarea acestor modele. Accesul la informație precum și detalierea pe înțelesul tuturor a mecanismelor de implementare a modelelor de școli digitale care ajută la promovarea modelului hibrid va conduce în timp la o mai bună adopție a acestuia,, mai ales la nivelul comunităților vulnerabile, în care posibilitatea de a accesa resurse este limitată sau aproape inexistentă.